AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

www.nature.cz

Činnost AOPK ČR jako odborného pracoviště ve vztahu k dřevinám

Jaromír Kosejk

Konference Dřeviny mimo les, Litomyšl, 31. 5. 2016

OBSAH PREZENTACE

- AOPK ČR
- Spolupráce v ochraně přírody a krajiny
- Odborná podpory výkonu státní správy
- Znalecké posudky a odborná stanoviska
- Památné stromy
- Metodika oceňování dřevin
- Standardy péče o přírodu a krajinu

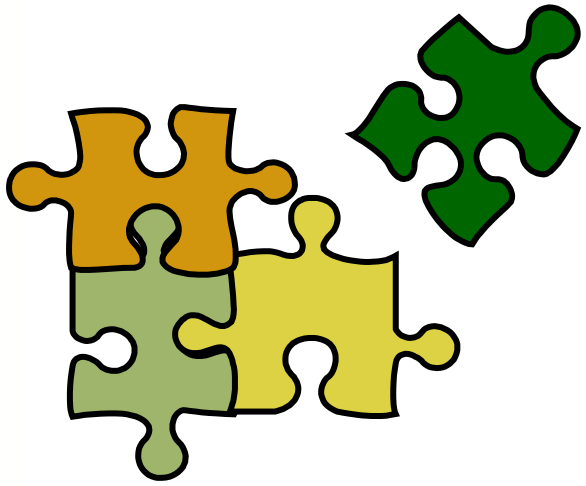

AOPK ČR

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR)

- Organizační složka státu zřízená MŽP a hlavním posláním je odborná i praktická péče o přírodu a krajinu České republiky
- Správním orgánem s územní působností v celé České republice
- Sleduje stav a změny vybraných biotopů a populací ohrožených druh
- Administruje celostátní dotační programy a vybrané evropské fondy v oblasti ochrany přírody a krajiny
- Poskytuje odbornou podporu výkonu státní správy, provádí metodickou a znaleckou činnost
- Zpracovává plány péče o vybraná ZCHÚ
- Provádí osvětu a poskytování informací v oblasti ochrany přírody a krajiny
- Spolupracuje s řadou evropských i mezinárodních organizací
- Je vědeckým orgánem Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin (CITES) v ČR

AOPK ČR

- **Vykonává státní správu a pečuje o 25 chráněných krajinných oblastí a stovky maloplošných zvláště chráněných území v kategoriích NPR, NPP a jejich ochranných pásem; PR a PP (na území CHKO) a jejich OP, pozemků určených k obraně státu a vojenských újezdů**
- **Na území CHKO vyhlašuje památné stromy a ruší jejich ochranu**
- **V NPR a NPP a dále v PR a PP na území CHKO vydává povolení ke kácení dřevin, na ostatním území CHKO je druhoinstačním orgánem**
- **Spolupracuje na přípravě právních předpisů**
- **vydává rozhodnutí, závazná stanoviska a stanoviska dotčených orgánů státní správy, a to například v oblastech:**
  - souhlasy k činnostem v ptačích oblastech (Natura 2000)
  - územně plánovací dokumentace a stavební činnost
  - ochrana dřevin rostoucích mimo les
  - druhová ochrana

CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI

- Jsou rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů, s dochovanými památkami historického osídlení
- ochrana chráněných krajinných oblastí je odstupňována zpravidla do 4 zón
- celková plocha všech 25 CHKO je 1 086 737, 3 ha, tedy 13,77 % plochy ČR:

Beskydy - 116 000 ha
Bílé Karpaty - 71 500 ha
Blaník - 4 000 ha
Blanský les - 21 235 ha
Broumovsko - 41 000 ha
České středohoří - 107 000 ha
Český kras - 13 200 ha
Český les - 47 300 ha
Český ráj - 18 152 ha
Jeseníky - 74 000 ha
Jizerské hory - 35 000 ha
Kokořínsko - 27 000 ha
Křivoklátsko - 63 000 ha

Labské pískovce - 24 500 ha
Litovelské Pomoraví - 9 600 ha
Lužické hory - 27 000 ha
Moravský kras - 9 200 ha
Orlické hory - 20 000 ha
Pálava - 7 000 ha
Poodří - 8 150 ha
Slavkovský les - 64 000 ha
Šumava - 99 400 ha
Třeboňsko - 70 000 ha
Žďárské vrchy - 71 500 ha
Železné hory - 38 000 ha

OBECNÁ OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

- **Územní systém ekologické stability (ÚSES)**
  - biocentra, biokoridory, interakční prvky
- **Významné krajinné prvky (VKP)**
  - ex lege, registrované
- **Obecná ochrana rostlin a živočichů**
- **Ochrana volně žijících ptáků**
- **Ochrana dřevin rostoucích mimo les**
- **Památné stromy**
- **Ochrana neživé přírody**
  - ochrana a využití jeskyní
  - ochrana paleontologických nálezů
- **Přechodně chráněné plochy**
- **Ochrana krajinného rázu a přírodní park**

ODBORNÁ PODPORA VÝKONU STÁTNÍ SPRÁVY

- **AOPK ČR na území mimo NP a CHKO vydává odborná stanoviska a znalecké posudky zejména v těchto oblastech obecné ochrany přírody a krajiny:**
  - **Posouzení funkčního a estetického významu, zdravotního stavu, vitality a perspektivy dřevin, včetně vlivu nedovoleného zásahu do dřevin,**
  - **posouzení ekologické hodnoty dřevin,**
  - **posouzení dřeviny z hlediska bezpečnostního, navržení vhodného zásahu do dřeviny v případě, že to její stav bude vyžadovat,**
  - **posouzení návrhu na vyhlášení či ošetření památných stromů,**
  - **oceňování dřevin a biotopů,**
  - **vliv záměru popř. jiné činnosti na krajinný ráz,**
  - **návrhy vymezení L či R ÚSES,**
  - **zhodnocení zásahu do významného krajinného prvku, apod.**

ZNALECKÉ POSUDKY

- AOPK ČR je vypracovává zejména pro orgány státní správy na základě usnesení OOP podle § 56 správního řádu. Jde zejména o výjimečné, velmi závažné a odůvodněné případy (např. velký rozsah nadregionálního významu, potenciálně vysoká újma, precedentní případy, druhoinstanční řízení, apod.)
- Znalecké posudky je možné v případě kapacitních možností vypracovávat také pro ostatní právnické a fyzické osoby na základě jejich žádosti
- Za vypracování znaleckého posudku účtuje AOPK ČR ve všech případech znalečné a náhradu nákladů
- Je třeba stanovení odpovídající lhůty k vypracování znaleckého posudku (na základě dohody),
- Usnesení zasíláno na Ředitelství AOPK ČR, znalecký posudek podepisuje zpracovatel posudku a ředitel AOPK ČR

ODBORNÁ STANOVISKA

- Méně závažné případy než u znaleckých posudků,
- V rámci odborné podpory výkonu státní správy pro orgány státní správy (obecní a městské úřady, krajské úřady, MŽP, ČIŽP, apod.) a pro právnické a fyzické osoby vykonávající působnost v oblasti veřejné správy v případě posuzování projektu/záměru, který je v souladu se zájmy ochrany přírody nebo podle pokynů orgánů ochrany přírody jsou odborná stanoviska vypracovávána zdarma
- Pro ostatní právnické i fyzické osoby zpracovává AOPK ČR odborná stanoviska za náhradu nákladů a účelně prováděných odborných úkonů
- Odborná stanoviska vypracovávají jednotlivá regionální pracoviště, ve výjimečných případech také Ředitelství, vždy po předchozí domluvě v rámci svých kapacit

AOPK ČR SE VYJADŘUJE ZEJMÉNA V TĚCHTO PŘÍPADECH:

- Jedná se o složité, komplikované posouzení, které je pro OOP obtížné vypracovat samostatně
- Jde o možný precedentní případ, podle kterého pak mohou OOP samy obdobně posuzovat další podobné případy
- Realizace záměru může mít vliv na výrazný vliv na přírodu a krajinu (např. rozsáhlé kácení vzrostlých stromů)
- Jde o konfliktní řízení v odvolacím stupni
- Ve věci byly zpracovány znalecké posudky s odlišnými závěry a AOPK ČR mimo vlastního posouzení tyto dokumenty v mezích svého znaleckého oprávnění vyhodnocuje

PAMÁTNÉ STROMY

Jednotná databáze památných stromů

- Propojení digitálního registru Ústředního seznamu ochrany přírody s podrobnými daty o památných stromech, v databázi přes 5 000 aktuálně platných objektů PS
- Zpracována nová GIS vrstva památných stromů
- Předávání dat pro územně analytické podklady
- Poprvé v historii vznikla jednotná a obsahově bohatá databáze, která je veřejně přístupná na:
- http://drusop.nature.cz

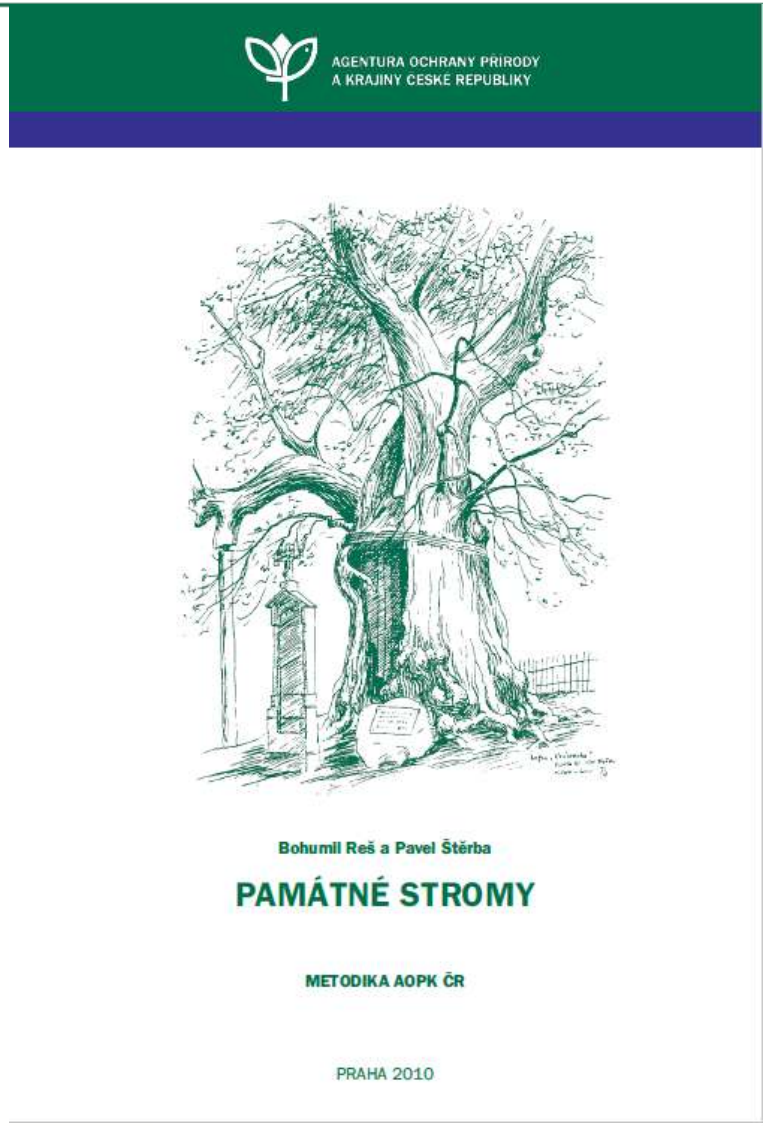

DRUSOP.NATURE.CZ

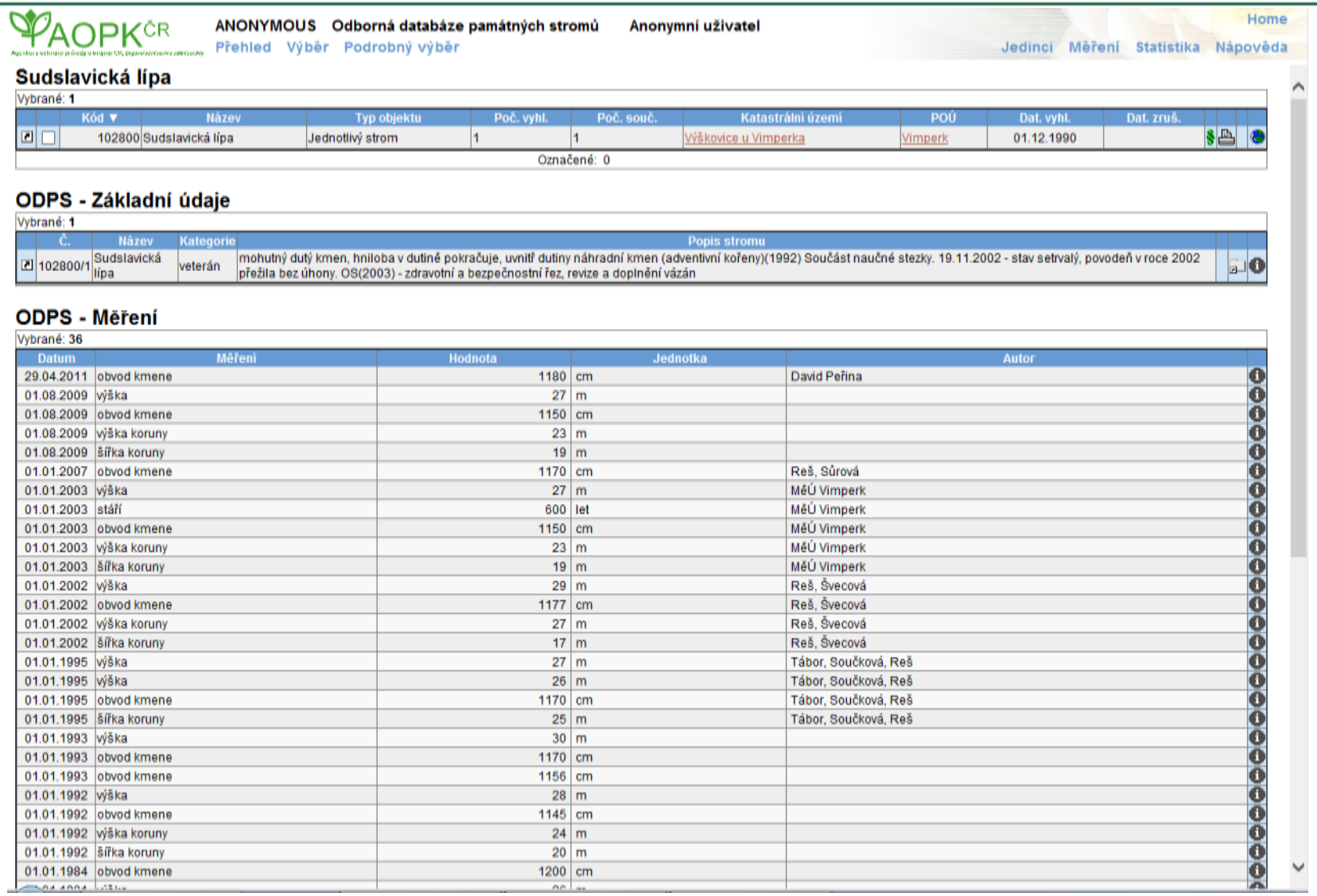

AOPK ČR

ANONYMOUS Odborná databáze památných stromů Anonymní uživatel

Přehled Výběr Podrobný výběr

Home

Jedinci Měření Statistika Nápověda

Sudslavická lípa

Vybrané: 1

		Kód ▼	Název	Typ objektu	Poč. vyhl.	Poč. souč.	Katastrální území	POÚ	Dat. vyhl.	Dat. zruš.
☑	☐	102800	Sudslavická lípa	Jednotlivý strom	1	1	Výškovice u Vimperka	Vimperk	01.12.1990	

Označené: 0

ODPS - Základní údaje

Vybrané: 1

	Č.	Název	Kategorie	Popis stromu
☑	102800/1	Sudslavická lípa	veterán	mohutný dutý kmen, hniloba v dutině pokračuje, uvnitř dutiny náhradní kmen (adventivní kořeny)(1992) Součást naučné stezky. 19.11.2002 - stav setrvalý, povodeň v roce 2002 přežila bez úhony. OS(2003) - zdravotní a bezpečnostní řez, revize a doplnění vázán

ODPS - Měření

Vybrané: 36

Datum	Měření	Hodnota	Jednotka	Autor
29.04.2011	obvod kmene	1180	cm	David Peřina
01.08.2009	výška	27	m	
01.08.2009	obvod kmene	1150	cm	
01.08.2009	výška koruny	23	m	
01.08.2009	šířka koruny	19	m	
01.01.2007	obvod kmene	1170	cm	Reš, Sůrová
01.01.2003	výška	27	m	MěÚ Vimperk
01.01.2003	stáří	600	let	MěÚ Vimperk
01.01.2003	obvod kmene	1150	cm	MěÚ Vimperk
01.01.2003	výška koruny	23	m	MěÚ Vimperk
01.01.2003	šířka koruny	19	m	MěÚ Vimperk
01.01.2002	výška	29	m	Reš, Švecová
01.01.2002	obvod kmene	1177	cm	Reš, Švecová
01.01.2002	výška koruny	27	m	Reš, Švecová
01.01.2002	šířka koruny	17	m	Reš, Švecová
01.01.1995	výška	27	m	Tábor, Součková, Reš
01.01.1995	výška	26	m	Tábor, Součková, Reš
01.01.1995	obvod kmene	1170	cm	Tábor, Součková, Reš
01.01.1995	šířka koruny	25	m	Tábor, Součková, Reš
01.01.1993	výška	30	m	
01.01.1993	obvod kmene	1170	cm	
01.01.1993	obvod kmene	1156	cm	
01.01.1992	výška	28	m	
01.01.1992	obvod kmene	1145	cm	
01.01.1992	výška koruny	24	m	
01.01.1992	šířka koruny	20	m	
01.01.1984	obvod kmene	1200	cm	

Metodika AOPK ČR k oceňování dřevin rostoucích mimo les

Základní principy

- **Ocenění společenské (ekologické) újmy, která vzniká**
  - vykácením dřeviny z místa na němž roste
  - následkem částečného znehodnocení nedovoleným zásahem
- **Základním parametrem je objem koruny**
- **Principiálně je založena na výpočtu možné kompenzace odstraňovaných dřevin formou výsadby nových jedinců (nákladovým způsobem) v časovém rámci pěti let, čímž se liší od čistě nákladových oceňovacích postupů**

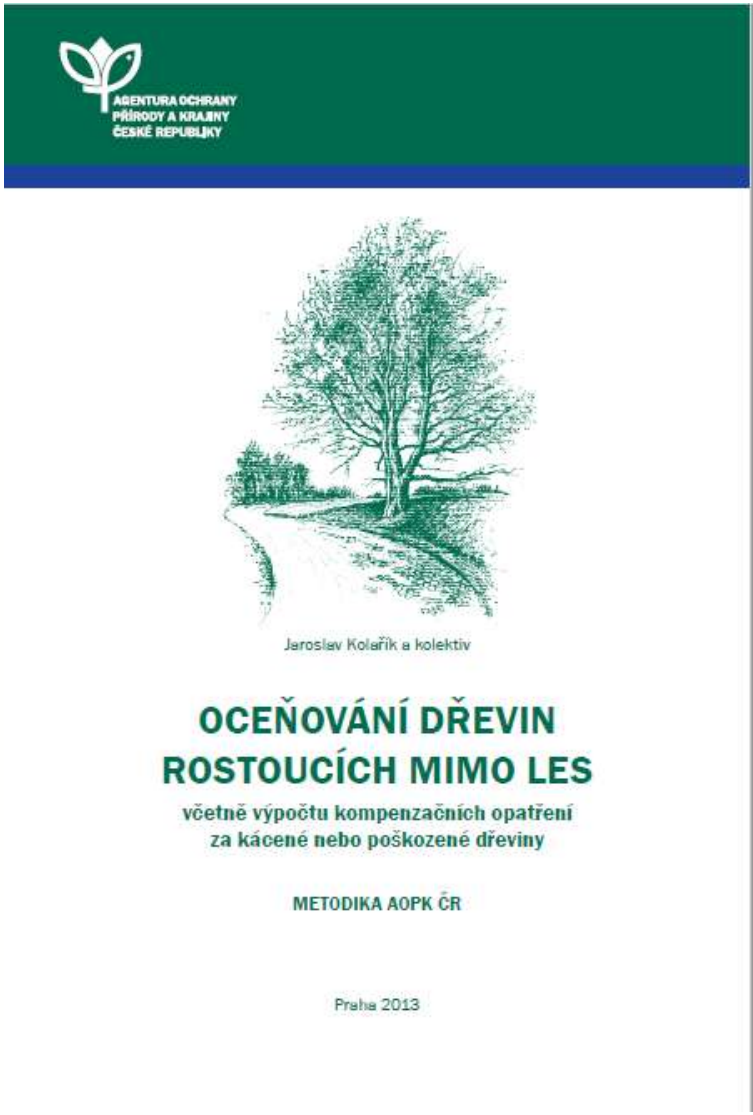

Metodika AOPK ČR k oceňování dřevin rostoucích mimo les

Zpracování a další vývoj metodiky

- Metodika je neustále vyvíjena, v roce 2013 byla vydána aktualizovaná tištěná verze
- Bylo doplněno zohlednění hodnoty biotopu v období rozpadu stromu – kdy je převažující funkce biologická, prostředí pro vývoj živočichů, hub apod.)
- Internetová aplikace k oceňování dřevin a internetová kalkulačka na stránkách http://www.ocenovanidrevin.nature.cz/
- V letošním roce by měla proběhnout revize polohového koeficientu, revize oceňování porostů (úprava modelu kalkulace cen pro porosty)

Foto: Bohumil Reš

PROČ STANDARDY?

- Absence kvalitních norem
- Nedostatečně efektivní čerpání finančních prostředků z krajinotvorných programů
- Nedostatečné sjednocení pojmů pro významnou část podporovaných činností

→ Nedostatečná komunikace mezi zainteresovanými subjekty

CO JSOU STANDARDY?

- Doporučením stanovujícím parametry výstupů a technický popis postupů jednotlivých činností běžně realizovaných v oblasti péče o přírodu a krajinu včetně vlastností použitých materiálů, výrobků a definice pojmů
- Postupně budou pokrývat jednotlivé oblasti péče o přírodu a krajinu
- Představují oborovou dohodu
- Vycházejí z příkladů dobré praxe v daném oboru
- Nejsou právní normou ani podrobnou metodikou, nevykládají legislativu
- Používání standardů lze zakotvit do smluv

PROCES STANDARDIZACE

- Partnerem AOPK ČR je akademická sféra
- Vývojový tým je obvykle složen i ze zástupců dalších subjektů a AOPK ČR
- Možnost připomínkování veřejností
- Odborná oponentura –zpravidla dvě akademická pracoviště
- Schválení standardu ředitelem AOPK ČR
- Zveřejnění standardu na webu
- Dokumentace k vývoji standardu v knihovně AOPK ČR
- Vytvoření doprovodného seznamu literatury, v knihovnách akademických pracovišť

Standardy péče o přírodu a krajinu

Fáze zpracování standardů

1. Otevření vývoje standardu
2. Vývoj obsahu standardu
3. Veřejná oponentura (připomínkování odbornou veřejností)
4. Oponentura (oponentní pracoviště)
5. Schválení standardu
6. Zveřejnění standardu
7. Aktualizace standardu

Podobu standardů může ovlivnit i veřejnost

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

Lesnická a dřevařská fakulta — Mendelova univerzita v Brně

STANDARDY PÉČE O PŘÍRODU A KRAJINU

ARBORISTICKÉ STANDARDY	ŘEZ STROMŮ	SPPK A02 002:2015
ŘADA A		I. REVIZE 2015

Pruning of trees
Schnitt der Bäumen

Tento standard je určen pro definici technických a technologických postupů při řezu stromů rostoucích mimo les.

Citované zdroje:

EAC (2005): European Tree Pruning Guide, European Arboricultural Council, Hamburg
FLL (2008): ZTV Baumpflege, Forschungsgesellschaft Landschaftsentwicklung Landschaftsbau e.V., Bonn
BSI (2010): British Standard 3998:2010, BSI Standards Publication, London

ČSN 83 9001 (1999): Sadovnictví a krajinářství – Terminologie, základní odborné termíny a definice
ČSN 83 9051 (2006): Technologie vegetačních úprav v krajině - Rozvojová a udržovací péče o vegetační plochy
ČSN 46 4902 – 1 (2001): Výpěstky okrasných rostlin. Všeobecná ustanovení a ukazatelé jakosti
ČSN 73 6201 (2008): Projektování mostních objektů
Nařízení EU č. 995/2010 o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 89/2013 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení ve znění vyhlášky č. 222/2014 Sb.
Vyhláška č. 32/2012 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin

Zpracování standardu:
Pro AOPK ČR zpracovala v r. 2011 – 2015 Lesnická a dřevařská fakulta, Mendelova univerzita v Brně.

Oponentské pracoviště:
Zahradnická fakulta, Mendelova univerzita v Brně
Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Autorský kolektiv:
Ing. Jaroslav Kolařík, Ph.D. (koordinátor), David Hora, DiS., Ladislav Kejha, Ing. Zdeněk Kovářík, Ing. Petr Růžička, Ing. Jiří Skotnica, Doc. Ing. Luboš Uradníček, CSc., RNDr. Irena Vágnerová

Ilustrace:
Bc. David Ladra

Dokumentace ke zpracování standardu je dostupná v knihovně AOPK ČR.
Standard schválen 12. 10. 2015

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Kaplanova 1931/1
148 00 Praha 11 – Chodov

RNDr. František Pelc v.r.
Ředitel AOPK ČR

Standardy péče o přírodu a krajinu

Struktura standardů

- Řada A: Arboristické standardy
- Řada B: Voda v krajině
- Řada C: ÚSES a krajinotvorné prvky
- Řada D: Péče o vybrané terestrické biotopy
- Řada E: Speciální opatření druhové ochrany
- Řada F: Návštěvnická infrastruktura

Schválené standardy dostupné zdarma v elektronické podobě na:

www.standardy.nature.cz

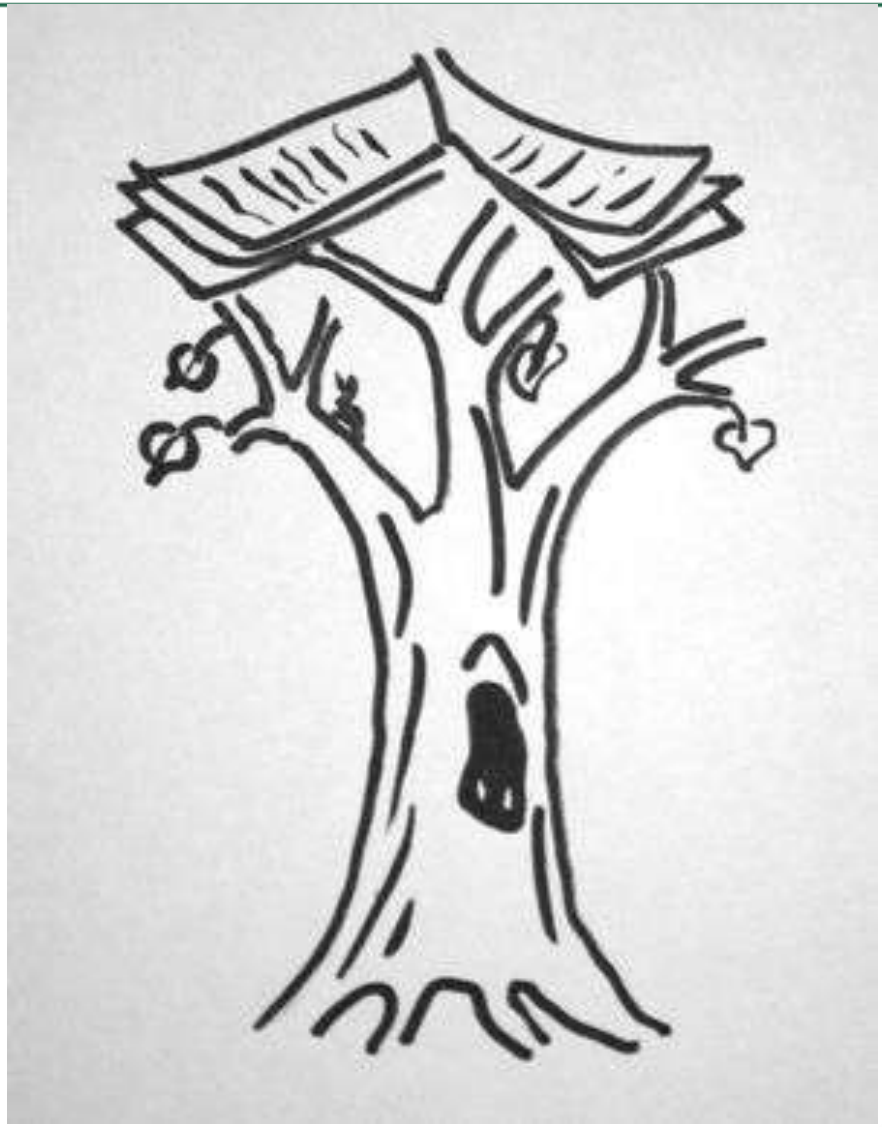

ARBORISTICKÉ STANDARDY

ŘADA A: ARBORISTICKÉ STANDARDY (14)

- 00 Obecné
  - 00 001 Názvosloví
- 01 Kontroly, hodnocení, plánování
  - 01 001 Hodnocení stavu stromů
  - 01 002 Ochrana stromů při stavební činnosti
- 02 Technologické postupy
  - 02 001 Výsadba stromů
  - 02 002 Řez stromů
  - 02 003 Výsadba a řez keřů
  - 02 004 Bezpečnostní vazby a ostatní stabilizační systémy
  - 02 005 Kácení stromů
  - 02 006 Ochrana stromů před úderem blesku
  - 02 007 Úprava stanovištních poměrů stromů a keřů
  - 02 008 Zakládání a péče o soubory dřevin
  - 02 009 Speciální ošetření stromů
  - 02 010 Péče o dřeviny kolem veřejné dopravní infrastruktury
  - 02 011 Péče o dřeviny kolem veřejné technické infrastruktury

ARBORISTICKÉ STANDARDY

ŘADA A: ARBORISTICKÉ STANDARDY – spolupráce

- **Spolupráce AOPK ČR a LDF MENDELU v Brně**
- **Ve vývojovém týmu standardů další odborníci z různých subjektů (dle zaměření konkrétního standardu, např. ZF MENDELU, SZKT)**

Stav prací

- **Zveřejněno ve schválené verzi na www.standardy.nature.cz:**
  - **02 001 Výsadba stromů**
  - **02 002 Řez stromů (aktualizován 2015)**
  - **02 003 Výsadba a řez keřů**
  - **02 006 Ochrana stromů před úderem blesku**
- **Ve fázi zpracování: po veřejné (případně odborné) oponentuře:**
  - **01 001 Hodnocení stavu stromů**
  - **01 002 Ochrana stromů při stavební činnosti**
  - **02 005 Kácení stromů**
  - **02 010 Péče o dřeviny kolem veřejné technické infrastruktury**
- **Ostatní standardy ve fázi zpracování (k veřejné oponentuře do 31. 8. 2016)**

OBSAH STANDARDU ŘEZ STROMŮ

1. **Účel a náplň standardu**
   - Právní rámec
2. **Technika řezu**
   - 2.1 Vedení řezu
   - 2.2 Velikost rány při řezu
   - 2.3 Ošetření ran
   - 2.4 Ochrana stromu a jeho stanoviště při provádění řezu
3. **Technologické skupiny řezu stromů**
   - 3.1 Řezy zakládací (3.1.1 Zapěstování koruny, 3.1.2 Řez komparativní, 3.1.3. Řez výchovný
   - 3.2 Řezy udržovací (3.2.1 Řez zdravotní, 3.2.2 Řez bezpečnostní, 3.2.3 Redukční řezy lokální, 3.2.4 Odstranění výmladků)
   - 3.3 Řezy stabilizační (3.3.1 Redukce obvodová, 3.3.2 Stabilizace sekundární koruny
   - 3.4 Řezy tvarovací (3.4.1 Řez na hlavu, 3.4.2. Řez na čípek, 3.4.3. Řez živých plotů a stěn)

Přílohy: Taxony stromů dle schopnosti kompartmentalizace / Ochranná pásma nadzemních sítí technického vybavení / Výška průjezdného a průchozího profilu / Ilustrace / Seznam standardů

OČEKÁVANÉ VYUŽITÍ

Využití standardů

- Zlepšení kvality konkrétní péče o přírodu a krajinu, při projektování, zadávání, provádění a přebírání prací
- Kontrola zadávaných prací (závaznost standardů v případě zakotvení ve smlouvě či jiným dokumentem)
- Lepší kontrola vynaložených finančních prostředků
- Podpůrný nástroj pro orgány ochrany přírody
- Podklad pro další metodické materiály (např. metodick pokyny, doporučení MŽP, podrobné metodiky)
- Nástroj pro propojení plánovaných opatření do opatření realizovaných

→ zvýšení kvality prací

→ minimalizace negativních vlivů na přírodu a krajinu

POSLÁNÍ STANDARDŮ

ZÁVĚR:

- **Jakkoli proces tvorby standardů náročný, významným vedlejším produktem je nastartovaná mezioborová komunikace a snaha o nalezení společné řeči**
- **Standardizace není snahou dělat všechno a za všech okolností stejným způsobem a opakovat uváděné teze, ale je příležitostí jak ve spojení uživatele standardu (na různých úrovních) a odborného podkladu dosáhnout zlepšení kvality prováděných prací**

CHKO BRDY

Chráněná krajinná oblast BRDY
PŘÍRODNÍ REZERVACE (PR)
PŘÍRODNÍ PAMÁTKA (PP)
1. PR. Fajmanovy skály a Klenky
2. PR. Gelsemanka
3. PP. Hlubenec
4. PR. Chynínské buky
5. PR. Kuklín
6. PP. Milovské buky
7. PR. Na skalách
8. PP. Tlamešný vrch
EVROPSKY VÝZNAMNÁ LOKALITA
1. Bradava
2. Brdě
3. Felbabka
4. Hrachoviště
5. Ledný potok
6. Mořenský potok
7. Niva Kotelského potoka
8. Ostáma
9. Ohrazenický potok
10. Padrťsko
11. Tesíny
12. Tok
13. Trokavecké louky
14. Třemšín a Hlubenec
15. V Úštěkách
16. Závišínský potok
PŘÍBRAM
Příbram
Dobřív
Strašice
Stará Huť
Nové Mitrovice
Rožmitál pod Třemšínem
Čížkov
Bohutín
Vranovice
Podlhy
Řpety
Hluboš
Bratkovice
Drahlín
Ohrazenice
Jince
Čenkov
Klučín
Felbabka
Chaloupky
Zaječov
Tlumačov
Borovno
Spálené Poříčí
Příkosice
Hrádek
Mirošov
Podbrdí
Lísek
Sedlec
Věšín
Lazec
Ubecnice
Hrazany
Mezihoří
Komárov
Hezdec
Podluhy
© AOPK ČR, 2016
Mapový podklad ČÚZK, 2015
0
2,5
5
10 km

CHKO KOKOŘÍNSKO – MÁCHŮV KRAJ

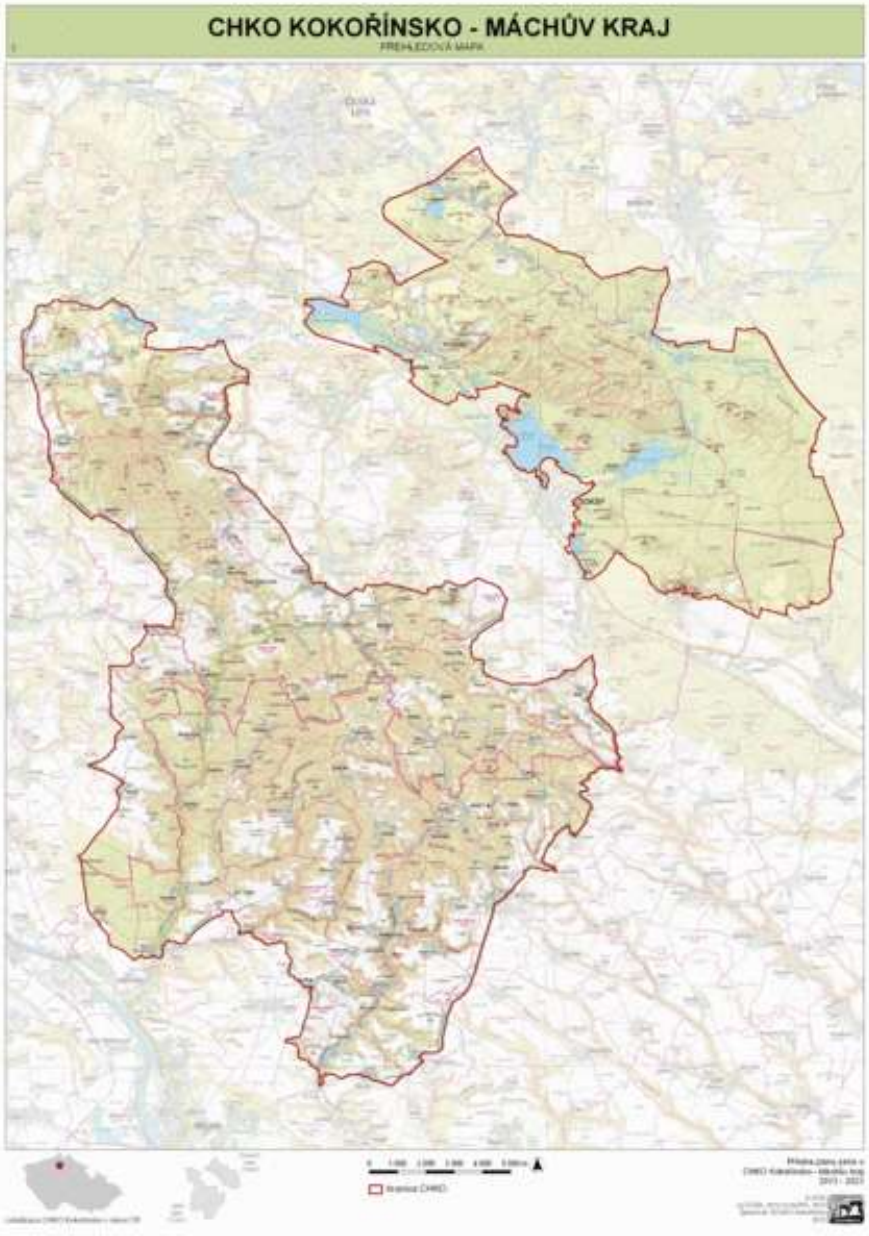

Foto: Petr Holub

Foto: Zdeněk Patzelt

Foto: Robert Šenk

DĚKUJI ZA POZORNOST

jaromir.kosejk@nature.cz

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

www.nature.cz